

ΗΛΙΑ ΠΑΝ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Τῷ σεβαστῷ Καθηγητῇ Πανεπιστημίου
Ἀξιολύτῳ Κ^ο Ν. Βλάχῳ
τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ἔνεκεν
Ἡ. Γεωργίου

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΑΚΙΩΝ

Ἐναίσιμος ἐπὶ διδακτορῆα διατριβῇ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ
τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

B.B. 601

ΔΔ
938.493

Γεωγ

2
1951

ΑΘΗΝΑΙ
1951

II. ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Τῆς Κοινῆς Συντροφίας Ἀμπικίων σφζονται δύο καταστατικά τῆς 1-1-1780 καὶ τῆς 1-1-1795.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ 1-1-1780

Τὸ καταστατικὸν τῆς συντροφίας Ἀμπικίων τοῦ 1780 περιεσώθη ἐν χειρογράφῳ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Ἀνήκει δὲ τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἰς τὸν Στ. Γ. Πραΐδην. Ἀπόγραφον τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου, φιλοπονηθὲν κατὰ μῆνα Σίβριον τοῦ 1910 ὑπὸ τοῦ Γ. Δ. Πραΐδου, ἀνευρέθη ἐν τοῖς καταλοίποις τοῦ Καθηγητοῦ Σ. Π. Λάμπρου καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ «Νέῳ Ἑλληνομνήμονι» ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Χαριτάκη. Τὸ κατ'ἄκρον (μετὰ παρεμβλλομένων ἐντὸς παρενθέσεων παρατηρήσεων) ἔχει οὕτω : «Σὺν τῷ Ἀγίῳ Θεῷ 1780 : Μῆν Ἰανουάριος : Εἰς Ἀμπελάκια.

Α'. Καὶ οἱ Εὐαγγελικοὶ νόμοι καὶ οἱ ἠθικοὶ θεσμοὶ μᾶς παριστάνοισι τὸ στερεὸν καὶ ἀκράδαντον τῆς ἐνότητος καὶ ὁμοιοῦς, ἐκεῖ διαρρήδην ἐπαγγέλλεται ὁ βασιλεὺς τῶν Βασιλέων Χριστός, ὅτι ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν ἔδω Σκίλουρος¹⁾ ὁ βασιλεὺς μὲ τὸ παράδειγμα, μᾶς ἔδειξε καὶ τὸ στερεὸν τῆς ἐνότητος καὶ τὸ ἀδρανὲς καὶ ἀδύνατον τοῦ χωρισμοῦ. Καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως ἠῤῥησε στηριζομένη εἰς τὴν ἐνότητα τῆς προσκλήσεως τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ ἐφεξῆς ἐπληθύνετο εἰς μυριάδας καὶ ἦν ἡ ψυχὴ τοῦ πλήθους μία²⁾ ὅθεν καὶ ἡμεῖς οἱ εὕρισκόμενοι πραγματευταὶ καὶ τεχνῖται τῶν (ἐκείνων) (=κοκκίνων) νημάτων τῆς πολιτείας ταύτης Ἀμπελακίων, ἐπιθυμοῦντες τὸ πᾶν ἡμῶν εἰς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον ἐν ὀνόματι αὐτοῦ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἀπεφασίσασαμεν νὰ ἀνακαινίσωμεν καὶ νὰ συγκροτήσωμεν πάλιν τὴν κοινὴν ἡμῶν συντροφίαν καὶ ἀδελφότητα ἀνακαλοῦντες τὰ ἀρχαῖα ἦθη ἡμῶν καὶ τιθέντες κοινὴν τράπεζαν καὶ ἐν ὑψηλῷ κηρύγματι καλοῦντες κάθε ἀδελφὸν ἡμῶν, διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολαύσῃ τῆς τραπέζης καὶ ἀδελφότητος φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν εὐτυχίαν ταύτην τὸ προσήκον ἔνδυμα, ὁ μὲν εὐπορῶν τὸ μεταδοτικὸν καὶ φιλάδελφον, ὁ δὲ ἀπορῶν τὸ ὑπομονητικόν, τὸ εὐπειθές, τὸ κατὰ πάντα ὑπήκοον καὶ τὴν προσήκουσαν ἀσφάλειαν, στηρίζεται δὲ καὶ θεμελιούται ἐπὶ θεμελίοις καὶ ἄρθροις τοιούτοις.

Β'. Κατὰ τὴν γνώμην παρακίνησιν καὶ ἀπόφασιν ὅλης τῆς ἀδελφότητος ἐδιωρίσθη αὐτὴ ἡ κοινὴ συντροφία νὰ σταθῇ διὰ χρόνους τρεῖς

1. ΙΔ, 381-388.

2. Πλουτάρχου ἠθικὰ ἀποφθέγματα βασιλέων στρατηγῶν, 1885 Α, 207 «Σκίλουρος ὀδοήκοντα παῖδας ἄρρενας ἀπολιπών... διδάσκων ὅτι συνεστῶτες ἰσχυροὶ διαμενοῦσιν, ἀσθενεῖς δ' ἔσονται διαλυθέντες καὶ στασιάζσαντες».

3. Πράξεων κεφάλαιον Δ'. στ. 32-33.

(καίτοι ὁ καθ' αὐτὸ σκοπὸς ἀποβλέπει εἰς τὸ παντοτεινὸν) εἰς κάθε χρόνον ὅμως νὰ γίνεται μία δοκιμὴ λογαριασμοῦ τῆς ἐδῶ τέχνης καὶ μετὰ τοὺς τρεῖς χρόνους νὰ θεωρῆται ὁ καθόλου καὶ κοινὸς λογαριασμὸς ὅλης τῆς συντροφίας, ἐξετάζοντες καὶ τὴν δούλευσιν καὶ προκοπὴν, ἦτοι ἀμελειαν καὶ ἀνεπιτηδειότητα τῶν ὑποκειμένων, καὶ τότε ἀναλόγως τοὺς μὲν προκόπτοντας καὶ πιστοὺς νὰ ἀναβιβάζωμεν τὰ μερίδια· τῶν δὲ ἀμελῶν καὶ ραθύμων καὶ ἀναξίων νὰ καταβιβάζωμεν καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ θεῖον καὶ δίκαιον λόγον, «εὖ δοῦλε ἐπὶ ὀλίγων ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω»¹).

Γ'. Ὅσα δὲ μετρητὰ ἤθελεν ἐμβάσῃ κάθε μερικὴ συντροφία εἰς τὴν ἀδελφότητα καὶ κοινὴν συντροφίαν εἰς κάθε χρόνον ὅπου θέλει γίνεται ἡ δοκιμὴ τοῦ λογαριασμοῦ τῆς τέχνης, νὰ εὐγαίνῃ πρῶτον τὸ διάφορον τῶν μετρητῶν τοῦ καθενὸς πρὸς δώδεκα εἰς τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον καὶ νὰ προστίθεται εἰς τὸν ἐρχόμενον χρόνον καπιτάλι.

Ε'. Διορίζει ἡ κοινὴ συντροφία, ὅτι κάθε σύντροφος τῆς αὐτῆς ἀδελφότητος τόσον ἀπὸ τοὺς ἐδῶ εὕρισκομένους, ὅσον καὶ ἀπὸ ἐκείνους εἰς τὰ ἔξω μέρη ὅπου ἤθελαν λάβῃ χρεῖαν διὰ τὰ ἀτομικά των ἔξοδα . . . νὰ πληρῶνῃ τὸ κατὰ καιροῦς διάφορον . . . πρὸς δώδεκα εἰς τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον.

ΣΤ'. Ὑπόσχονται ἡ (=οί=αί) κατὰ μέρος συντροφίαις νὰ μὴ δανείσωσιν εἰς κανένα ἐξωτερικὸν πρόσωπον ἀπὸ τὰ καπιτάλια των, μήτε ἔχει τὴν ἄδειαν τινὰς νὰ σηκῶνῃ ἀπὸ τὰ καπιτάλια . . . διὰ ξεχωριστὸν τοῦ λογαριασμοῦ . . . ἀλλὰ χρεωστῆ ὁ κάθε σύντροφος νὰ φροντίζῃ καὶ νὰ ἐνεργῇ ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς του μόνον διὰ τὸ ὄφελος τῆς ἀδελφότητος καὶ κοινῆς συντροφίας, οὔτε κεφύλης (=ἐγγυητῆς) νὰ γίνῃ τινὰς ἀπὸ τοὺς συντρόφους εἰς ἐξωτερικὸν πρόσωπον ἔχει ἄδειαν, μήτε εἰς ἐδικὸν του . . . ἂν τινὰς ἀτακτήσῃ καὶ φέρῃ ζημίαν εἰς τὴν κοινὴν συντροφίαν νὰ ἀποκρίνεται τὴν ζημίαν ὁ ἐγγυητῆς καὶ προεστῶς ἐκείνου ὅπου ἀτάκτησεν, ἡ δὲ ἀδελφότης νὰ μένῃ ἀζημῖωτος.

Ζ'. Ἄλλ' ἐὰν ὁ ἀτακτῶν μένῃ ἀδιόρθωτος καὶ πηγαίνῃ προχωρῶντας εἰς τὸ κακόν, εἰς τὰς ἀταξίας καὶ συγχύσεις καὶ διὰ τοῦτο ὡς σεσηπὸς μέλος εἶναι χρεῖα νὰ διωχθῆ διὰ νὰ μὴν συγχίζῃ ὅλον τὸ σῶμα τῆς ἀδελφότητος . . . ὅλην ἐκείνην τὴν ζημίαν νὰ τὴν ἀποκρίνεται ὁ ἐγγυητῆς τοῦ διωχθέντος . . . καὶ ἐὰν μία ἀπὸ τὰς κατὰ μέρος συντροφίας θελήσῃ . . . νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα . . . ἂν προξενήσῃ ζημίαν εἰς τὴν κοινὴν συντροφίαν, νὰ δίδεται αὐτῇ ἡ ζημία ἀπὸ τὸ καπιτάλιον τῆς αὐτῆς μερικῆς συντροφίας διὰ νὰ μένῃ ἡ κοινὴ συντροφία ἔξω παντὸς κινδύνου καὶ ζημίας.

Η'. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἡ κοινὴ συντροφία ἔχει νὰ ἀγροικῆται καὶ ἐδῶ

1. Ματθαῖον κεφ. 25, στ. 21, 23.

εἰς Ἀμπελάκια, εἰς τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς ἄλλους τόπους, διὰ τοῦτο διορίζει ἡ ἀδελφότης ἐδῶ μὲν ἐπιστάτας καὶ προεστῶτας τὸν Χ' (=χατζη) Κώνσταν Χ' Δροσινου, τὸν Δροσινὸν Χ' Ἴβου, τὸν Ἰωάννην καὶ Κώσταν φορτζάδες 1) τὸν Ἴβον Χ' Δροσινου, τὸν Εὐθύμιον Δημητρίου καὶ τὸν Ἰωάννην Μεζεβύρη, εἰς δὲ τὰ ἔξω μέρη τὸν Ἀρσένην Χ' Πρασσᾶ, τὸν Νικόλαον Πεδίου, τὸν Γεώργιον Σφόρτζην (=Σβάρτζ) καὶ τὸν Νικόλαον Μιχαήλ, οὗτοι ἔστωσαν ἐπιστάται καὶ διοικηταὶ ὅλης τῆς ἀδελφότητος.

Θ'. Ἐκ τούτων τῶν ἐνταῦθα ἐπιστατούντων ὁ μὲν Δροσινὸς Χ' Ἴβου καὶ Ἰωάννης Σφόρτζης ἔστωσαν καὶ ὀνομαζέσθωσαν κεφαλαὶ καὶ ἐπιστάται τῆς κοινῆς συντροφίας, αὐτοὶ ὀφείλουσι κρατεῖν καὶ ἐπιτηρεῖν τὰ μετρητὰ καὶ λαμβάνειν εἰς χεῖρας αὐτὰς ὅσα ἕκαστος τῶν συντρόφων ἐμβάζει εἰς τὴν συντροφίαν καὶ ὅσα ξένα δανείζονται, ἐξ ὧν ὁ Δροσινὸς Χ' Ἴβου νὰ δίδῃ καὶ τὰς ὁμολογίας καὶ νὰ ὑπογράφεται.

Ι'. Οἱ δὲ ἐπιστάται καὶ διοικηταὶ τῶν ἔξω μερῶν νὰ ἔχουν τὸ πληρεξούσιον νὰ ἐκλέγουν ὅποιον εὖρουν δόκιμον καὶ ἄξιον ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους εἰς τὰς χρεῖας καὶ ἐκδουλεύσεις τῆς κοινῆς συντροφίας. . . προσέτι ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιχειρίζονται κάθε πραγμάτειαν καὶ σαραφλίκια (=τραπεζιτικά κέρδη) ὅπου νὰ ἀποβλέπουν πρὸς τὸ κέρδος καὶ ὄφελος αὐτῆς τῆς κοινῆς συντροφίας καὶ τοῦτο θέλει γίνεται μὲ τὴν συνένωσιν καὶ συμφωνίαν κοινῶς τῶν ἐκεῖ ἐπιστατούντων, οἱ ὅποιοι ἔχουσι χρέος εἰς ὅ,τι μεταχείρισιν ἤθελαν κινήθῃ, νὰ δίδουν εἰς ἡμᾶς τὴν εἶδησιν. . .

ΙΑ'. Οἱ δὲ ἐνταῦθα ἐπιστάται καὶ προεστῶτες θέλουν διορίσει καθ' ἕναν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς. . . οἱ ὅποιοι ἔχουν νὰ φυλάξουν κάθε ὑπακοὴν καὶ εὐπίθειαν εἰς τοὺς προεστῶτας. . .

ΙΒ'. Ἐπειδὴ τὸ θεμέλιον αὐτῆς τῆς ἀδελφότητος γίνεται ἐδῶ εἰς Ἀμπικια διὰ τοῦτο κάθε ἕνας ὅπου ἤθελε ζητήσῃ νὰ εὕγῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν συντροφίαν, νὰ μὴν ἠμπορῇ εἰς ἄλλο μέρος νὰ λυθῇ αὐτῆς τῆς συντροφίας, παρὰ νὰ ἔρχεται ἐδῶ εἰς Ἀμπικια μόνος του, νὰ παρουσιάζεται νὰ λαμβάνῃ τὸν λογαριασμόν του καὶ νὰ δίδῃ πρὸς πάντας τὴν πρέπουσαν ἐξώφλησιν.

ΙΓ'. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐάν τις ἐξ ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν ἀποθάνῃ. . . ἐννέα μῆνας πρὶν τελειώσῃ ἐκεῖνος ὁ χρόνος, νὰ μὴ λαμβάνῃ τίποτε μερίδιον εἰμὴ μόνον ἕναν εὐλογον μισθὸν διὰ τὴν δούλευσιν. . . εἰ δὲ καὶ ἀκολουθήσῃ ὁ θάνατος μετὰ ἕξ μῆνας ἐκείνου τοῦ χρόνου νὰ τρέχῃ ὁ λογαριασμός του ἕως οὗ νὰ τελειώσῃ ἐκεῖνος ὁ ἐνιαύσιος χρόνος. . . ἂν ἀφήσῃ υἱὸν ἀπὸ τοὺς 8 χρόνους καὶ ἐπάνω νὰ μὴν ἔχωμεν τὴν ἄδειαν νὰ δώσωμεν εἰς χεῖράς του τὸ πατρικόν του καπιτάλιον. . . νὰ μὴ δίδωμεν τίποτε εἰς τὸ ὀσπίτιόν του εἰμὴ μόνον τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἔξοδα, τὸν δὲ υἱὸν ὁπόταν ἤθελεν εὐρεθῇ εἰς τὴν ἄνωθεν ἡλικίαν, νὰ φροντίζωμεν οἱ

1. Φορτζάδες=Σφορτσάδες=Σβάρτζηδες=Σβάρτζς.

έπιστάται εἰς ὅσα διαβλέπουν καὶ εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν προκοπὴν τοῦ νὰ τὸν στέλνωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην γυμνάζοντες τὸν καὶ ἐκεῖ εἰς ὅσα ἀνήκουν διὰ τὴν σύστασίν του καὶ βλέποντας τὸν προκόποντα, μετὰ τοὺς 18 χρόνους νὰ τὸν διορίζωμεν τὸ μερίδιον κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ὅπου ἤθελεν εὐρεθῆ εὐλογον.

ΙΔ'. Πρὸς τούτοις ἐάν τις ἐξ ἡμῶν θελήσῃ νὰ στείλῃ εἰς τὴν Εὐρώπην τὸν υἱὸν ἢ τινὰ ἀνθρώπον του διὰ νὰ πράξῃ εἰς τὰ τῆς πραγματείας ἕως νὰ πηγαίῃ ἐπάνω νὰ ἐξοδεύῃ ἀπὸ ἰδικὰ του ἐκεῖ φθάνοντας νὰ τὸν δέχωνται οἱ ἐπιστάται διορίζοντες τὸν διὰ νὰ σπουδάξῃ τὴν διάλεκτον, λογαριασμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα εἰς ἕνα χρόνον· ὅσα ἔξοδα ἀκολουθήσουσιν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον . . . νὰ τὰ πληρῶνῃ ἐκεῖνος ὅπου θέλει τὸν στείλῃ, τελειωθέντος δὲ ἐκεῖνου τοῦ χρόνου νὰ τὸν πέρνουσιν εἰς τὴν δούλευσιν τῆς κοινῆς συντροφίας, γυμνάζοντες τὸν εἰς τὰ τῆς πραγματείας ἀναγκαῖα ἕνα χρόνον . . . νὰ πληρῶνῃ ἢ συντροφία . . . μόνον τὰ συνηθισμένα φορέματά του καὶ τὴν φαγοῦραν του, μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἐνὸς ἐκεῖνου χρόνου νὰ δουλεύσῃ εἰς τὴν συντροφίαν ἐπὶ εὐλόγῳ μισθῷ ἕνα χρόνον . . . ἂν φανῇ σώφρων, οἰκονόμος καὶ ἄξιος εἰς τὴν πραγματείαν νὰ τὸν διορίζουν εἰς μερίδιον ὅπου ἤθελεν εὐρεθῆ εὐλογον . . . "Ἄν εὐρεθῆ νὰ παίξῃ χαρτιά ἢ μπελιάρδος, ἢ ἄλλο φθοροποιὸν παιχνίδι . . . ἀπὸ τοὺς ἐν Βιέννῃ ἐπιστάτας . . . νὰ εἶναι ὑπόχρεοι ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ βάσει τῆς συνειδήσεώς των νὰ τὸν νουθετοῦν ὡς πατέρες διὰ νὰ διορθωθῇ, εἰ δὲ καὶ τοὺς παρακούσῃ τότε νὰ μᾶς φανερώσουσιν ἐκ συμφώνου οἱ ἐπιστάται χωρὶς τινὸς προσθήκης ἢ ἀπὸ κανένα πάθος κινούμενοι, ἀλλ' ἐν φόβῳ Θεοῦ ¹⁾ τὴν ἀλήθειαν καὶ κατ' ἐκείνην τὴν εἴδησιν νὰ ἀποβάλλεται ὡς κοιτάζομεν εἰς τὸ Ζ' κεφάλαιον.

ΙΕ'. Διορίζει προσέτι ἢ αὐτὴ κοινὴ συντροφία ὅτι εἰς κάθε πραγματείαν καὶ εἰς κάθε μέρος ὅπου μέλλει νὰ πραγματευθῆ νὰ τρέχῃ ἢ ἄντικρυς μάρκα καὶ εἰς κάθε ὑπογραφὴν ὅπου θέλει γίνεται εἰς τὰ ἔξω μέρη νὰ προστίθεται μετὰ τὸ ὄνομα καὶ τοῦτο· καὶ συντροφία Θετταλίας.

ΙΣΤ'. Καὶ τελευταῖον πληρωθείσης τῆς αὐτῆς συμφωνημένης διορίας τῶν τριῶν χρόνων νὰ θεωρεῖται ὁ καθολικὸς καὶ τέλειος λογαριασμός τῆς αὐτῆς κοινῆς συντροφίας καὶ ἀδελφότητος καὶ εὐγάζοντες πρῶτον τὰ καπιτάλια, ὅπου ἐβάλθηκάν εἰς τὴν κοινὴν συντροφίαν ὁμοῦ μετὰ τὸ συμφωνημένον διάφορον πρὸς 12 τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον ὁμοίως καὶ τὰ ὅσα ξένα ἐδανείσθη ἢ συντροφία καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὰ ἔξω μέρη, ὁμοῦ μετὰ τὸ διάφορόν των· ὁμοῦ καὶ τὰ ἔξοδα, ἐνοίκια μαγαζίου, κονακίου, φαγούραις καὶ λοιπὰ συνήθη, ὁμοίως καὶ μισθοὺς ἀνθρώπων ὅπου ἤθελαν ἀκολουθήσῃ τόσον ἐδῶ ὅσον καὶ εἰς Εὐρώπην καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη· ὕστερον ὅσον διάφορον ἐξαποστείλει ὁ πλουσιόδωρος Θεός, νὰ μοιράζεται κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν καὶ ταῖς ἰδίαις ἡμῶν ὑπογραφαῖς βε-

1. Πρὸς Κορινθίους Β, κεφ. 7 στ. 1.

βαιωθείσαν διάταξιν καὶ καταγράφην τῶν μεριδίων, πέρνοντας καθένας τὸ ἀποφασισθὲν μέρος του... εἰς τὸν ἴδιον τρόπον νὰ γίνεται καὶ ἡ μοίρασις τῆς ζημίας, ἣν ὁ κύριος μὴ δώσει.

ΙΖ'. Ταῦτα πάντα οἰκειοθελῶς μετὰ πολλῆς σκέψεως ἀπεφασίσαμεν καὶ ἰδίαις ὑπογραφαῖς ὑπεσχέθημεν νὰ φυλάξωμεν παρακαλοῦντες τὸν παροχέα τῶν ἀγαθῶν Θεὸν νὰ πέμψη τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ τὸν ἐνοικήσῃ ἐν ἡμῖν ¹⁾, ἐὰν δέ τις ἐξ ἡμῶν ἤθελε διασειση καὶ διασκορπίση πρὸ καιροῦ ταύτην τὴν ἀδελφότητα καὶ κοινὴν συντροφίαν, νὰ σκορπίσῃ ὁ Θεὸς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ²⁾ ὡς ἄχυρα ἀπὸ ἄλωνος θερινῆς καὶ νὰ ἔχη αἰώνιον τὸ ἀνάθημα, καὶ ἐρεῖ πᾶς ἀδελφὸς γένοιτο.

ΙΗ'. Ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν τούτων ἐγένετο τὸ παρὸν συμφωνητικὸν διπλοῦν ἐπιβεβαιωμένον τῆδε ἐπιβεβαιώσει τοῦ πανιερωτάτου ἡμῶν Ἀγίου δεσπότης καὶ ταῖς ἰδίαις ἡμῶν ὑπογραφαῖς καὶ σφραγῖσιν, ἵνα ἔχη τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ τόπῳ καὶ κριτηρίῳ δικαιοσύνης.

ΙΘ'. Πρὸς τοῖς ἄνωθεν καὶ ὀπισθεν ἄρθροις προστίθενται καὶ ταῦτα ὅτι ὄλαι αἱ ὑποθέσεις καὶ ὁ λογαριασμὸς τῆς κοινῆς συντροφίας νὰ τρέχη εἰς τὰ ὀνόματα τοῦ Δροσινοῦ Χ' Ἰβου, Ἰωάννου Δημητρίου Σφόρτζη καὶ Ἀρσενῆ Χ' Νίκου... νὰ μὴ μεταχειρίζονται διὰ λογαριασμὸν τῆς κοινῆς συντροφίας εἰμὴ τὰ πρῶτα ὀνόματα τῶν ἄνωθεν, ἧγουν Δροσινός, Ἰωάννης, Ἀρσένης καὶ κοινὴ συντροφία Θετταλίας οὕτω νὰ ἐννοῆται καὶ νὰ τρέχη ἡ φέρμα τῆς κοινῆς συντροφίας εἰς τὰ ἔξω μέρη.

Κ'. Προσέτι ἡ παρούσα ἀνακαινισθεῖσα κοινὴ ἡμῶν συντροφία ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐδῶ μὲν ἀπὸ τοῦς 1780 Ἰανουαρίου α', εἰς Βιένναν δέ καὶ λοιπὰ μέρη ἀπὸ τοῦς 1780 Μαΐου α', διὰ τρεῖς χρόνους ὡς τὰ λοιπὰ ἄρθρα τοῦ παρόντος διαλαμβάνουν, καὶ 6 μῆνας πρὸ τὴν πλήρωσιν τῶν τριῶν χρόνων νὰ δίδεται ἡ εἶδησις εἰς ὄλα τὰ μέρη διὰ τὴν ἀνακαινίσιν πάλιν τῆς κοινῆς συντροφίας αὐτῆς καὶ διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν μεριδίων κατὰ τὴν διαταγὴν τῶν α' καὶ γ' ἄρθρων».

Ἐκ τῶν διατάξεων (ἄρθρ. Β', Κ'.) τοῦ κατ]κοῦ τοῦ ἔτους 1780 «κατ' ἀπόφασιν ὅλης τῆς ἀδελφότητος ἐδιωρίσθη αὐτὴ ἡ κοινὴ συντροφία νὰ σταθῇ διὰ χρόνους τρεῖς (καίτοι ὁ καθ' αὐτὸ σκοπὸς ἀποβλέπει εἰς τὸ παντοτεινόν) εἰς κάθε χρόνον ὅμως νὰ γίνεται μία δοκιμὴ λογαριασμοῦ τῆς ἐδῶ τέχνης καὶ μετὰ τοῦς τρεῖς χρόνους νὰ θεωρῆται ὁ καθόλου καὶ κοινὸς λογαριασμὸς... καὶ ἔξη μῆνας πρὸ τὴν πλήρωσιν τῶν τριῶν χρόνων νὰ δίδεται ἡ εἶδησις εἰς ὄλα τὰ μέρη διὰ τὴν ἀνακαινίσιν πάλιν τῆς κοινῆς συντροφίας αὐτῆς» συνάγεται, ὅτι μετὰ τὴν λήξιν ἐκάστης τριετίας πλὴν τῆς θεωρήσεως τοῦ κοινοῦ λογαριασμοῦ ἠδύνατο νὰ γίνῃ

1. Παύλου πρὸς Κορινθίους Β, κεφ. 6, σ. 16.

2. Ματθαῖον κεφ. 25 στ. 14. Λουκᾶν κεφ. 11, στ. 21 κεφ. 16 στ. 1.

καὶ ἀνακαίνισις τοῦ κατ]κοῦ τῆς συντροφίας. Ἐάν ἡ διάταξις αὕτη ἐτη-
ρήθη, τότε ἀναθεωρήσεις τοῦ κατ]κοῦ ἐνδεχομένως ἔγιναν κατὰ τὰς ἀρ-
χὰς Ἰανουαρίου τῶν ἐτῶν 1780 (κατὰ τὰ προειρημένα), 1783, 1786, 1789,
1792, 1795, 1797 ἢ 1798, 1801, 1803 ἢ 1804, 1807 καὶ 1810 ¹⁾).

Ἡ ἀνωτέρω ἐνδεχομένη ἀνανέωσις τοῦ κατ]κοῦ ἀνταπεκρίνετο
εἰς τὰς ἐκάστοτε ἐμφανιζομένας ἀνάγκας καὶ τὰς ἀναλόγους ἐπιδιώξεις
τῆς Κοινῆς Συντροφίας. Ὅπως δὲ περιεσώθη τὸ κατ]κὸν τῆς 1-1-1795,
τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τὸ δεῦτερον κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν, ὡς ἐνό-
μιζεν ὁ Μπουλανζέ, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐνδεχομένην ἀνανέωσιν
συνετάχθησαν καὶ ἄλλα κατ]κά. Τὸ Ἑλληνικὸν ἀρχέτυπον τοῦ κατ]κοῦ
τούτου δὲν σώζεται. Ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς πλήρους ἀντιγράφου ἐδημο-
σιεύθη Γαλλικὴ μετάφρασις τοῦ ἀνωτέρω κατ]κοῦ ὑπὸ τοῦ Μπουλανζέ ²⁾.
Ἐκ τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ Μπουλανζέ προέρχεται ἡ κατωτέρω
ἀπόδοσις τοῦ κειμένου εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ³⁾).

«Ἀντίγραφον τοῦ 2ου Καταστατικοῦ τοῦ Συνεταιρισμοῦ Ἀμπελακίων»

Ἀμπελάκια τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου 1795

«Ὁὗ γὰρ εἰσὶν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι
ἐν μέσῳ αὐτῶν» ⁴⁾ λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς Εὐαγγε-
λίοις. Καὶ ὁ προφήτης Βασιλεὺς ⁵⁾ λέγει : «Ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια
ἐστὶ» ⁶⁾ καὶ «ὁ φόβος Κυρίου ἐστὶ ἀγνὸς διαμένων εἰς αἰῶνας αἰώνων» ⁷⁾.
Καὶ «(γὰρ) οἱ δοῦλοι σου φυλάσσουσιν αὐτὰ ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀν-
ταπόδοσις πολλή» ⁸⁾.

Κατ' ἀκολουθίαν ἡμεῖς οἱ κάτωθι σημειούμενοι ἔμποροι καὶ τεχνί-
ται ἐρυθρῶν νημάτων τῆς πόλεως ταύτης τῶν Ἀμπελακίων, θεμελιοῦντες
τὴν ὑπαρξίν μας ἐπὶ τοῦ ἀ κ ρ ο γ ω ν ι α ἰ ο υ λ ἰ θ ο υ εἰς αὐτὸ τὸ

1. Ἴσως αἱ κατὰ τὸ 1795 καὶ 1804 ἀναθεωρήσεις τοῦ κατ]κοῦ νὰ ὀφείλωνται
ἐκτὸς τῶν πρὸς βελτίωσιν προσπαθειῶν τῶν μελῶν καὶ εἰς διαφόρους συμφορὰς
ἐπισυμβάσας τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Κατὰ τὰ ἔτη 1792—1794, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ δια-
φόρων ἐνθυμήσεων (Λάμπρου Σπ.: Ζ, 246 (480) καὶ σελ. 248, 249 (487—490) συνέβη-
σάν ἐν Θεσ|λίᾳ ὀλέθριοι νόσοι, μεγάλη ἀκρίβεια καὶ πείνα κυρίως τῷ 1794. Κατὰ
δὲ τὸ 1804 ὁ Μπαρθόλδου (Bartholdy J: Bruchstücke zur nähern Kenntniss des Heu-
tigen griechenladns gesammelt auf einer reise im Jahrse 1803—1804. Berlin 1805 I, 54—
Τσοποτοῦ Δ. ἄνωτ. σελ. 174, 179, 181) μαρτυρεῖ κακοδιοίκησιν τῶν Τούρκων καὶ
δεινὴν ἐπιζωτίαν.

2. Boulanger F. ἄνωτ. σελ. 53—72.

3. Βέη Ν. ἄνωτ. Ἐφ. «Πρωῖα», 3 καὶ 10-10-1943.

4. Ματθ. 18, 20.

5. Προφητὰναξ Δαυῖδ.

6. Ψαλμὸς κεφ. 118 στ. 160.

7. Ψαλμὸς κεφ. 18 στ. 10.

8. Ψαλμὸς κεφ. 18 στ. 12.

ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν συντροφίαν καὶ τὴν ἀδελφότητα ἡμῶν, ἵνα ἐξασκήσωμεν τὴν βιομηχανίαν τῆς ἐρυθρᾶς βαφῆς, ἀσκήσωμεν τὸ ἐμπόριον τῶν νημάτων βάμβακος, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου ἐμπορεύματος. Ἐθέσαμεν ὡς βάσιν τῆς συντροφίας ἡμῶν τὰ κάτωθι ἄρθρα :

Ἄρθρον 1ον. Ἐξελέξαμεν ὡς ἐπιστάτας καὶ διαιτητὰς (διοικητὰς) τοὺς κ.κ. Γεώργιον Σφάρτς, Ἐνθύμιον (=Εὐθύμιον) Δημητρίου καὶ Ἰωάννην Γαργούλην—Carguli—Νὰ εἶναι ἐπιστάται καὶ διοικηταὶ τῆς ἀδελφότητος καὶ νὰ εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι νὰ ὀνομάζωσι τοὺς ἐπιστάτας (διοικητὰς) καὶ τοὺς προεστῶτας ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ νὰ καθορίζουν (διορίζουν) εἰς ἕκαστον τὴν ὑπηρεσίαν του.

Ἄρθρον 2ον. Κατὰ τὴν γνώμην καὶ τὴν ἀπόφασιν ἀπάσης τῆς ἀδελφότητος ἡ παροῦσα συντροφία ἰδρύθη διὰ ἕξ ἔτη· ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τῶν τριῶν ἐτῶν πρέπει νὰ συνταχθῇ γενικὸς λογαριασμὸς ὄλων τῶν ἡμετέρων ἐργασιῶν, τόσον ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν (=ἐν Ἀμπ]κίοις), ὅσον καὶ ἐν Γερμανίᾳ...

Ἄρθρον 3. Εἰς τὸ διάστημα τῶν τριῶν αὐτῶν ἐτῶν καὶ πρὸ τῶν τελευταίων ἕξ μηνῶν αἱ μερίδες τῶν ἐταίρων πρέπει νὰ ἀναθεωρηθῶσιν, οἱ ὀλιγώτερον ἱκανοὶ θὰ μείνωσι μὲ τὰς ἰδίας μερίδας, ἃς εἶχον, ἀλλ' αἱ μερίδες ἐκείνων, οἵτινες θὰ δειχθῶσιν ἱκανώτεροι θὰ αὐξηθῶσι προοδευτικῶς μέχρι τοῦ ἔκτου ἔτους, χωρὶς ἐν τούτοις αἱ μερίδες τῶν ἄλλων νὰ ἐλαττωθῶσι.

Ἄρθρον 4ον. Ἀπεφασίσαμεν ὅπως οἱ τόκοι τῶν κεφαλαίων τῶν ἐταίρων εἶναι 12 ο]ο καὶ οἱ τῶν ὀρφανῶν 10 ο]ο. Ἐκαστον ἔτος μέχρι τοῦ ἔκτου θὰ δύναται νὰ προστεθῇ κεφάλαιον ὅμοιον τῷ πρώτῳ.

Ἄρθρον 6ον. Ἐκαστος ἐταῖρος ὑπόσχεται νὰ μὴ δανείσῃ τι ἐκ τοῦ κεφαλαίου του οὔτε ἐξ ἐκείνου τῆς Συντροφίας εἰς κανέν ξένον πρόσωπον καὶ δὲν δικαιούται νὰ λάβῃ ἔναντι τοῦ κεφαλαίου του οἰονδήποτε ποσὸν διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ διὰ λογαριασμὸν του εἰς ἰδιωτικὴν του ἐπιχείρησιν. Ἐὰν τὸ πράττῃ κρυφίως ἢ φανερά, αἱ τυχόν ἀπώλειαι θὰ εἶναι εἰς βάρος του καὶ τὰ κέρδη θὰ ἀνήκωσιν εἰς τὴν συντροφίαν. Οὐδεὶς σύντροφος δύναται νὰ γίνῃ ἐγγυητὴς ξένου προσώπου ἢ συγγενοῦς του εἰς ἣν περίπτωσιν ἢ εὐθύνη θὰ ἐβάρυνε ἐν τέλει τὴν συντροφίαν· ἀλλ' ἐὰν εἷς σύντροφος ἔχει ἕνα φίλον ἢ συγγενῆ, τὸν ὁποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ συνδράμῃ διὰ δανείου ἐκ τῆς συντροφίας, θὰ δώσῃ τὴν ἐγγύησίν του εἰς τὴν συντροφίαν διὰ νὰ εἶναι ἐξησφαλισμένη...

Ἄρθρον 7. Ἐπειδὴ ἡ ἡμετέρα συντροφία ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο χωριστὰς συντροφίας, δηλαδὴ τῶν ἀδελφῶν Σφάρτς καὶ τοῦ Εὐθυμίου Δημητρίου καὶ εἰς ἐκάστην συντροφίαν ὑπάρχουν σύντροφοι προστατεύοντες ἄλλους συντρόφους ὀλίγων ἐσόδων (ἐνδεεῖς), ἕκαστος τῶν συντρόφων τούτων πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ πρῶτος καὶ π ρ ο ε σ τ ὡ ς γενόμενος ἐγγυητὴς διὰ τοὺς προστατευομένους καὶ τοὺς συντρόφους του, εἰς τρό-

πον ὥστε ἐὰν κανεῖς ἐξ αὐτῶν εἶχε κακὴν διαγωγὴν ἢ ἐὰν ἐκ λάθους αὐτῶν ἡ Συντροφία εἶχε ζημίας (ὃ μὴ γένοιτο) ὁ ὡς ἄνω ἐγγυητὴς ἢ πρῶτος νὰ εἶναι ὑπεύθυνος καὶ ἡ Συντροφία νὰ μὴ ὑφίσταται καμμίαν ζημίαν. Ἐξαιροῦνται οἱ σύντροφοι τῶν ὁποίων ἐγγυᾶται ἡ Συντροφία καὶ τοὺς ὁποίους ἀπεδέχθημεν κοινῇ συμφωνίᾳ χωρὶς καμμίαν ἐγγύησιν.

Ἄρθρον 8ον. Ἐὰν κανεῖς σύντροφος, προστατευόμενος ἀπὸ ἕναν πρῶτον, μένη παρὰ τὰς προειδοποιήσεις πείσμων, ἀδιόρθωτος καὶ ἐξακολουθῆ νὰ πορεύηται τὴν ὁδὸν τῆς κακίας, προκαλῶν ἀταξίαν καὶ σύγχυσις, πρέπει νὰ ἐκδιωχθῆ διὰ νὰ μὴ διαταραχθῆ τὸ σῶμα τῆς Ἀδελφότητος. . . Καὶ ἐὰν τὸ ἀποπεμπόμενον πρόσωπον εἶχεν ἐπιχειρήσει νὰ ζημιώσῃ τὴν συντροφίαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὁ ἐγγυητὴς θὰ εἶναι ὑπεύθυνος τῆς ζημίας αὐτῆς. . .

Ἄρθρον 9ον. Οἱ προαναφερθέντες ἐπιστάται (προεστῶτες) καὶ διοικηταὶ ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ αὐτῶν καὶ διὰ κοινῆς συμφωνίας ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον θὰ κρίνωσιν ἄξιον καὶ ἱκανὸν νὰ προϊσταται τῶν ἄλλων ἐν ταῖς ξέναις χώραις. Αὐτὸς ὁ ἐκλεγείς ὀφείλει νὰ ἐπιβλέπῃ εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἐργασίας τῆς ἐταιρείας καὶ νὰ διορίζῃ εἰς ἕκαστον τὰς ὑπηρεσίας του. Ἐὰν ὁ ἐκλεγείς ἐπιστάτης (προεστῶς) ἀρνήται νὰ μεταβῆ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν τοῦ ὀρίζουσιν εἰς αὐτὸν οἱ ἄλλοι ἐπιστάται (προεστῶτες), ἡ ἐταιρεία χωρὶς νὰ λαμβάνῃ τίποτε ὑπ' ὄψιν τῆς ὀφείλει νὰ τὸν ἀποπέμψῃ καὶ νὰ τοῦ φερθῆ καθὼς ἐλέχθη ἐν τῷ ἄρθρῳ 8. Ἐπὶ πλέον ἐὰν κανεῖς παλαιὸς ἢ νέος ἐταῖρος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ δὲν ὑπακούῃ εἰς τὸν ὀνομασθέντα ἢ ἀποσταλέντα ἐπιστάτην (προεστῶτα) καὶ προκαλῆ ἀταξίας, ὁ ἐπιστάτης (προεστῶς) ὀφείλει νὰ τὸν συμβουλεύσῃ πρὸς τὸ συμφέρον του καὶ ἐὰν δὲν τὸν ὑπακούσῃ ὀφείλει νὰ γράψῃ εἰς τὴν ἐταιρείαν διὰ νὰ τὴν πληροφορήσῃ ἐπὶ τῆς ὄλης ὑποθέσεως—μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ—καὶ ἀκολούθως νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὀφθασις ἡμῶν.

Ὁ διοικητὴς ἢ προεστῶς (προεστῶς ἢ πρῶτος), ὅστις διαμένει ἐν Βιέννῃ, ἔχει πλήρη ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξῃ ἕνα ὑποπροεστῶτα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἱκανὸν μεταξὺ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἐταίρων. Ὁ ὑποπροεστῶς ὀφείλει ἀπαρεγκλίτως νὰ ἀκολουθῆ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐπιστάτου (διοικητοῦ) καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐπὶ παντὸς ζητήματος.

Οἱ αὐτοὶ προεστῶτες ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ ἀναλάβωσιν οἰανδήποτε ἐπιχειρήσιν, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι χρήσιμος καὶ ἐπικερδὴς εἰς τὴν ἐταιρείαν καὶ τοῦτο τῇ συμφωνίᾳ καὶ συγκαταθέσει τῶν περὶ αὐτοὺς ἐταίρων. Ἄλλ' εἶναι ὑποχρεωμένοι, ὅταν ἀναλαμβάνωσιν οἰανδήποτε ἐπιχειρήσιν, νὰ πληροφορῶσιν ἡμᾶς περὶ αὐτῆς ὡς καὶ περὶ τοῦ εἴδους τοῦ διεξαχθησομένου κερδοφόρου ἐμπορίου χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀναμένωσι τὴν συγκατάθεσιν ἡμῶν, ἵνα δράσωσι, φροντίζοντες μόνον νὰ μὴ ἐκτελέσωσιν οὐδέν, ὅπερ εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιτίθῃται εἰς τὰς διαταγὰς καὶ τὸς πληροφορίες ἡμῶν.

Ἄρθρον 10ον. Ἐπειδὴ ἡ ἔδρα τῆς ἐταιρείας εὐρίσκεται ἐδῶ εἰς τὰ Ἀμπελάκια, οἱ λογαριασμοὶ πρέπει νὰ στέλνωσιν ἐδῶ διὰ νὰ ἐλέγχωνται καὶ νὰ ἐγκρίνωνται καὶ ὄχι εἰς ἄλλας χώρας τῆς Τουρκίας ἢ τῆς Γερμανίας καὶ ἐὰν κανεὶς ἐταῖρος διαμένων εἰς τὰς χώρας ταύτας, ἤθελε ν' ἀποσυρθῆ τῆς ἐταιρείας χωρὶς νὰ ὑποχρεωθῆ νὰ ἔλθῃ αὐτοπροσώπως εἰς Ἀμπελάκια διὰ νὰ ἐκκαθάρισῃ τοὺς λογαριασμοὺς του, τότε ἐὰν δὲν πιστεύῃ εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ λογαριασμοῦ, τὴν ὁποῖαν θὰ τοῦ στείλῃ ἐντεῦθεν ἡ ἐταιρεία, εἶναι ἐλεύθερος νὰ διορίσῃ ἓνα ἀντιπρόσωπον (πληρεξούσιον) διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ βιβλία μας. Ἡ ἐταιρεία μας οὐδόλως ὑποχρεοῦται νὰ τοῦ στείλῃ τὰ κατάστιχα ἢ ἓνα λεπτομερῆ λογαριασμὸν. Ἐπὶ πλέον ὁ ῥηθεὶς ἀντιπρόσωπος πρέπει νὰ εἶναι συμπατριώτης μας, ἔχων καλὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν μίαν ἀπὸ τὰς δύο συντροφίας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἐταιρείαν μας καὶ ἀφοῦ δώσῃ τὰς δεούσας ἀποδείξεις, θὰ εἰσπράξῃ τὰ ὀφειλόμενα εἰς αὐτόν.

Ἄρθρον 11ον. Ἀπεφασίσθη κοινῇ συμφωνίᾳ διὰ τὴν ἀπόδοσιν κάθε λογαριασμοῦ ἐν Τουρκίᾳ ὡς καὶ ἐν Γερμανίᾳ ὅτι θὰ πληρῶνεται μέχρι τοῦ τελευταίου λεπτοῦ χωρὶς νὰ δύναται τοῦτο νὰ ἐμποδισθῆ ἀπὸ κανὲν πρόσχημα. Ἄλλ' ἐὰν ὑπάρχῃ ἔλλειμμα μικροῦ ἢ μεγάλου χρηματικοῦ ποσοῦ, πρέπει νὰ περασθῆ εἰς βάρος τοῦ λογαριασμοῦ.

Ἄρθρον 12ον. Καθ' ἣν περίπτωσιν οἱ ἐταῖροι ἤθελον εὐρεθῆ εἰς δύσκολον θέσιν δὲν θὰ εἶχον δικαίωμα νὰ διαπραγματευθῶσι συναλλαγματικὰς μὲ ὁποιοδήποτε ξένον οἶκον ἀκόμη καὶ ἐὰν οὗτος ἦτο ὁ μᾶλλον ἀξιόπιστος. Μόνον μὲ συμπατριώτας μας δύνανται νὰ συναλλάσσωνται διὰ νὰ μὴ εἶναι ὑποχρεωμένοι μὲ τὴν σειράν των νὰ ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν ξένων. Ἐὰν παραβῶσι τὸν παρόντα ὅρον, ὀλόκληρος ἡ ζημία θὰ εἶναι εἰς βάρος των.

Ἄρθρον 13ον. Ἐὰν κανεὶς τῶν ἀδελφῶν ἀποθάνῃ ἑπτὰ μῆνας πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πρώτου ἔτους αἱ ἀποδοχαὶ του ὀρίζονται εἰς 60 πιάστρας κατὰ μῆνα μέχρι τέλους τοῦ ἔτους...

Ἄρθρον 14ον. Ἐὰν κανεὶς ἐξ ἡμῶν θέλῃ νὰ στείλῃ τὸν υἱὸν του ἢ κανένα ἀπὸ τοὺς οἰκείους του εἰς Γερμανίαν διὰ νὰ μετάσχη τοῦ ἐμπορίου, ὀφείλει νὰ τοῦ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα ταξιδίου. Ἀπὸ τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς του οἱ προεστῶτες ὀφείλουσι νὰ τὸν ὑποδεχθῶσι καλῶς καὶ νὰ τὸν διδάξωσι τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, τὴν λογιστικὴν καὶ τὰς ἀναγκαίας ἐπιστήμας καὶ τοῦτο εἰς ὅσον χρονικὸν διάστημα ἐπιθυμεῖ ὁ ἀποστείλας αὐτόν. Αἱ δαπάναι τροφῆς, ἐνδυμασίας, διδασκάλων κλπ. βαρύνουσι τὸν ἀποστείλαντα. Ὅταν τελειώσουν αἱ σπουδαὶ του, πρέπει νὰ προσληφθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐταιρείας καὶ νὰ ἐξασκηθῆ ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς ὅλα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἐμπόριον, λαμβάνων ὡς ἀμοιβὴν μόνον τὰ ἀναγκαιοῦντα ἐνδύματα εἰς μίαν προμήθειαν. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ ἔτους ὑποχρεοῦται νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ ἓν ἀκόμη ἔτος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μὲ ἓνα λογικὸν μισθόν. Μετὰ τοῦτο, ἐὰν ἡ διαγωγή του ὑπῆρξε σώφρων καὶ ἐδείχθη

οικονόμος καὶ ἱκανός, πρέπει νὰ τοῦ παραχωρηθῇ μίᾳ προσήκουσα μερὶς εἰς τὰ κέρδη· εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν ὀφείλει νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ μισθῷ.

Ὅμοίως ἐὰν κανεὶς ἐκ τῶν συμπατριωτῶν μας θέλῃ νὰ διορίσῃ τὸν υἱόν του ἢ ἄλλον τινὰ ἐκ τῶν οἰκείων του εἰς τὰ ἐν τῇ Χώρα καταστήματα μας διὰ νὰ μάθῃ τὴν πρακτικὴν τοῦ ἐμπορίου, οὗτοι θὰ ὑπηρετήσωσιν ἐπὶ ἓν ἔτος τοῦλάχιστον ἄνευ ἀμοιβῆς μετὰ τοῦτο θὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν Ἑταιρείαν μὲ τὴν προσήκουσαν ἀποζημίωσιν ἐπὶ δύο ἀκόμη ἔτη καὶ ἐὰν δειχθῇ ἱκανός θὰ τοῦ παραχωρήσωσιν ἀκολούθως μίαν προσήκουσαν μερίδα εἰς τὰ κέρδη· ἄλλως, θὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ μισθῷ ἄλλ' ἕνεκα τῆς νεαρᾶς του ἡλικίας θὰ ὀφείλῃ νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ προστάτου του.

Ἄρθρον 15ον. Ἀπεφασίσθη κοινῇ συμφωνίᾳ, ὅτι εἰς κάθε ἐπιχείρησιν καὶ εἰς κάθε χώραν ὅπου ἡ ἑταιρεία θὰ κἀνῃ τὸ ἐμπόριόν της τὸ ἐξῆς σῆμα :

+
ΑΔΣΦ

B (ἢ Θ=Θεσσαλία¹⁾ ;)

Θὰ ἰσχύῃ καὶ ὅτι ἡ ὑπογραφή θὰ ἀναγνωρίζηται ὑπὸ τὴν ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν :

Ἄδελφοὶ Σβάρτς²⁾ καὶ Συντροφία

Ἄρθρον 16ον. Ἐὰν τέλος ἡ παροῦσα ἑταιρεία προώριστο νὰ διαλυθῇ, θὰ εἰδοποιουῖντο ὅλοι οἱ ἑταῖροι ἕξ μῆνας προηγουμένως. Τὰ κατατεθειμένα εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὀφείλουσι νὰ διανεμηθῶσι κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον κατέθεσεν ἕκαστος ἑταῖρος, ἐπὶ τόκῳ 12%. Τὰ εἰς μετρητὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἡ ἑταιρεία θὰ εἶχε δανεισθῇ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, πρέπει νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τὴν πρώτην αἴτησιν τῶν δανειστῶν. Ὡς πρὸς τὰ ἐμπορεύματα, τὰ ὁποῖα θὰ εὑρίσκοντο ἐδῶ (=εἰς τὰ Ἀμπελάκια) καὶ εἰς Γερμανίαν, θὰ πρέπει νὰ μοιρασθῶσιν εἰς ἴσα μέρη καὶ νὰ διανεμηθῶσι διὰ κλήρου κατὰ τὴν συνήθειαν διὰ τὰ κέρδη (καὶ τὰς ζημίας ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάττῃ ἀπὸ αὐτᾶς) θὰ γίνῃ ἡ αὐτὴ διανομή. Ἐκαστος ἑταῖρος ὀφείλει νὰ εἰσπράξῃ τὰ καθυστερημένα χωρὶς νὰ κρατήσῃ καμμίαν προμήθειαν καὶ νὰ τὰ καταβάλῃ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, ἥτις θὰ ἔχῃ ἐπιφορτισθῇ μὲ τὰ βιβλία καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν λογαριασμῶν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν συμφωνίαν, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ τότε.

Ἄρθρον 17ον. Τὰ μερίσματα ἐκάστου ἑταῖρου καθορίζονται κοινῇ συμφωνίᾳ ὡς ἀκολούθως. Καὶ ὁ ἐπουράνιος ἡμῶν βασιλεὺς ὁ Χριστός, ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης³⁾, νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς τὴν ἐπουράνιον

1. ΑΔΣΦ=Ἄδελφοὶ Σφάρτς (=Σβάρτς). Βέη Ν.: ἄνωτ. ἐφ. «Πρωῖα» 10:10-1943.

2. Swartz (Boulangier ἄνωτ. σελ. 70) καὶ Sphartz (Boulangier ἄνωτ. σελ. 54).

3. Παύλου ἐπιστολὴ πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β' κεφ. 3, στ. 16.

εὐλογίαν του καὶ νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν τὸ ἔλαιον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας, νὰ πληρώσῃ ἡμᾶς τῆς χάριτος αὐτοῦ, νὰ εὐλογήσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὰς προσπάθειας ἡμῶν διὰ τῆς πνευματικῆς του εὐλογίας, νὰ στερεώσῃ τὴν ἑταιρείαν ἡμῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὰ τέκνα ἡμῶν καὶ διὰ τὰ τέκνα τῶν τέκνων ἡμῶν. Ἀμήν !».

Μετὰ τὸ κείμενον τοῦ ἀνωτέρω καταστατικοῦ ὑπῆρχεν ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Μπουλανζέ κατάλογος τῶν συνεταιριζομένων προϊσταμένων τῶν ἐπὶ μέρος ἐταιρειῶν, ἦσαν δὲ οὗτοι ἐν ὄλῳ 45 καὶ ἀπετελοῦσι 28 μερίδας, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ πάντων τῶν συνυπογραφομένων προϊσταμένων ἦσαν ὁ Σφόρτζος καὶ ὁ Εὐθύμιος Δημητρίου. Μεθ' ὃ ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ ἠκολούθουν αἱ ὑπογραφαὶ πάντων τῶν ἐταίρων, οἵτινες ἀπεδέχοντο τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος καταστατικὸν καὶ ὑπέσχοντο νὰ ἐκτελέσωσι χριστιανικῶς πάντας τοὺς ὅρους αὐτοῦ.

Ἡ Κοινὴ Συντροφία κατὰ τὸ καταστατικὸν τοῦ 1780 ¹⁾ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν «κατὰ μέρος» ἢ «μερικῶν» συντροφίῶν (ἄρθρ. 6 καὶ 8) καὶ διοικεῖται ἐν Ἀμπελακίῳ ὑπὸ ἑπτὰ συνεταίρων καλουμένων ἐπιστατῶν καὶ προεστώτων καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ τεσσάρων συνεταίρων καλουμένων ἐπιστατῶν καὶ διοικητῶν τῆς ἀδελφότητος. Ὅλαι αἱ ὑποθέσεις καὶ οἱ λογαριασμοὶ «τρέχουν» εἰς τὰ ὀνόματα τριῶν μόνον συνεταίρων (τοῦ Δροσινοῦ Χ' Ἰβου, τοῦ Ἰωάννου Σφόρτζη καὶ τοῦ Ἀρσενῆ Χ' Νίκου), οἱ ὁποῖοι ὑπογράφουσι: Δροσινός, Ἰωάννης, Ἀρσένης καὶ κοινὴ συντροφία Θεσσαλίας (ἄρθ. 19).

Κατὰ τὸ αὐτὸ καταστατικὸν (ἄρθ. 9) οἱ ἐπιστάται καὶ προεστώτες τῶν Ἀμπελακίων Δροσινός Χ' Ἰβου καὶ Ἰωάννης Σφόρτζης ὀνομάζονται «κεφαλαὶ καὶ ἐπιστάται», ἐπιφορτισμένοι «κρατεῖν καὶ ἐπιτηρεῖν τὰ μετρητὰ καὶ λαμβάνειν εἰς χεῖρας αὐτὰς ὅσα ἕκαστος τῶν συντρόφων ἐμβάζει εἰς τὴν συντροφίαν καὶ ὅσα ξένα δανεῖζονται». Ὁ Δροσινός Χ' Ἰβου μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα «νὰ δίδῃ καὶ ταῖς ὁμολογίας καὶ νὰ ὑπογράφεται».

Κατὰ δὲ τὸ καταστατικὸν τοῦ 1795 ἡ Κοινὴ Συντροφία ²⁾ ἀποτελεῖται ἐκ δύο χωριστῶν συντροφίῶν (τῆς συντροφίας τῶν ἀδελφῶν Σφόρτζου καὶ τῆς συντροφίας τοῦ Εὐθυμίου Δημητρίου) καὶ διοικεῖται ὑπὸ τριῶν συνεταίρων (τοῦ Γεωργίου Σφόρτζου, τοῦ Εὐθ. Δημητρίου καὶ Ι. Γαρ-

1. Τὸ καταστατικὸν τῆς 1-1-1780, οικονομικοῦ χαρακτήρος, εἶναι ἴσως τὸ πρῶτον σωζόμενον κατ'ἑκὸν τῆς Κοινῆς Συντροφίας. Ἀποτελούμενον δὲ τοῦτο ἐξ εἴκοσι ἄρθρων ὀνομάζει τὴν συνεταιρικὴν ὀργάνωσιν «Συντροφίαν» «Ἀδελφότητα» καὶ «Κοινὴν Συντροφίαν».

2. Ἄρθ. 1 καὶ 7. Τὸ κατ'ἑκὸν τῆς 1-1-1795 συνετάχθη πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν τῶν προηγουμένων κατ'ἑκὸν καὶ ἱκανοποίησιν τῶν ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Συντροφίας πολυπλεύρων συμφερόντων τούτου, ἀποτελούμενον δὲ ἐκ 17 ἄρθρων ὀνομάζει τὴν συνεταιρικὴν ὀργάνωσιν «Συντροφίαν», «Ἀδελφότητα» καὶ «Ἐταιρείαν». Ὁ Μπωζοῦρ (Beaujour: ἀνωτ. Ι. 295) ἀποκαλεῖ ταύτην «ἐτερόρρυθμον ἑταιρείαν».